

Науксові перспективи
Видавнича група

| ВІСНИК науки та
освіти |
ISSN 2786-6165 (ONLINE)

серії: філологія, культура і мистецтво,
педагогіка, історія та археологія, соціологія

Bulletin of Science and Education

№ 4(10)2023

УДК 811.161.2'373.21'42

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4\(10\)-169-180](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-4(10)-169-180)

Сизоненко Наталія Миколаївна кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін, Полтавський державний аграрний університет, вул. Сковороди, 1/3, м. Полтава, 36003, тел.: (050) 911-99-57, <https://orcid.org/0000-0002-7978-8675>

Антонюк Марина Анатоліївна кандидат філологічних наук, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін, Полтавський державний аграрного університету, вул. Сковороди, 1/3, м. Полтава, 36003, тел.: (097) 778-24-46, <https://orcid.org/0000-0002-1768-4651>

ЛІНГВАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ЛЕКСИКО- СЕМАНТИЧНИХ ГРУП *КРАЇНА-ВОРОГ, ВОРОЖІ ВІЙСЬКА, ОЧІЛЬНИК КРАЇНИ-ВОРОГА* В ПУБЛІЦИСТИЧНО- ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Анотація. Російсько-українська війна перебуває у фокусі уваги політиків, чиновників, пересічних громадян, лінгвістів. Виняткову роль у трансляванні смислів, закодованих у слово, належить ЗМІ, які формують громадську думку, моделюють мовний образ світу, створюють орієнтири для номінування позначуваного.

У статті проаналізовано лінгвальну репрезентацію первинних і вторинних номінацій лексико-семантичних груп (ЛСГ) *КРАЇНА-ВОРОГ, ВОРОЖІ ВІЙСЬКА, ОЧІЛЬНИК КРАЇНИ-ВОРОГА* на матеріалі рубрики «Політика» українського інтернет-видання «Український тиждень».

У досліджуваних ЛСГ зафіксовано різну кількість мовних одиниць, які входять до їхньої структури. До ЛСГ *КРАЇНА-ВОРОГ* уналежнюємо такі лексико-семантичні мікрогрупи: офіційні назви країни, форма правління, найменування на позначення перебування України з Росією; до ЛСГ *ВОРОЖІ ВІЙСЬКА* – збройні сили Росії, найменування на позначення зовнішнього ворога; до ЛСГ *ОЧІЛЬНИК КРАЇНИ-ВОРОГА* – офіційні назви; поняття, похідні від антропоніма Путін; експресивні номінації.

З'ясовано, що в публіцистично-політичному дискурсі чимала частка належить первинним номінаціям, які в межах певної ЛСГ мають кілька синонімічних еквівалентів. Такі номінації є конотативно

нейтральними й вибудовують синонімічний ланцюжок навколо базової лексеми, яка є ідентифікатором усіх найменувань ланцюжка (*збройні сили Росії: російські сили, армія РФ, російська армія, російські війська, солдати*).

У досліджуваному текстовому масиві кількісно переважають вторинні номінації – перифрастичні конструкції, які виділяють певні особливості описуваного об'єкта, посилюють емоційну виразність тексту, актуалізують суб'єктивне ставлення автора до об'єкта, явища, поняття. З'ява вторинних номенів головно зумовлена потребою розширення й конкретизації попередньої назви (*Росія – путінсько-дугінсько-гундяєвська Росія*), зокрема в історичній і політичній площинах (*російське самодержавство, російський нацистський тоталітарний режим, «путінізм»*), фіксації нових понять (*«путінферштеєри»*), експресивного урізноманітнення тексту (*путінський шабаш; агресивний сусід, що страждає на шизофренію та деменцію водночас*).

Ключові слова: публіцистично-політичний дискурс, лексико-семантична група, лексико-семантична мікрогрупа, первинна номінація, вторинна номінація, перифраза.

Syzonenko Nataliia Mykolaivna PhD in Philology, Associate Professor, Head of the Department of Humanities and Social Disciplines, Poltava State Agrarian University, Skovorody St., 1/3, Poltava, 36003, tel.: (050) 911-99-57, <https://orcid.org/0000-0002-7978-8675>

Antoniuk Maryna Anatoliivna PhD in Philology, Associate Professor of the Department of Humanities and Social Disciplines, Poltava State Agrarian University, Skovorody St., 1/3, Poltava, 36003, tel.: 097 77 82 446, <https://orcid.org/0000-0002-1768-4651>

LINGUISTIC REPRESENTATION OF LEXICAL AND SEMANTIC GROUPS *ENEMY COUNTRY, ENEMY TROOPS, LEADER OF THE ENEMY COUNTRY* IN JOURNALISTIC AND POLITICAL DISCOURSE

Abstract. The Russian-Ukrainian war is the focus of attention of politicians, officials, ordinary citizens, and linguists. The media play an exceptional role in transmitting the meanings encoded in speech, as they shape public opinion, model the linguistic image of the world, and create guidelines for nominating the denoted.

The article analyzes the linguistic representation of primary and secondary nominations of lexical semantic groups (LSGs) *ENEMY COUNTRY*, *ENEMY MILITARY*, *HEAD OF ENEMY COUNTRY* on the material of the Politics section of the Ukrainian online media outlet “Ukrainiyskyi Tyzhden (Ukrainian Week)”.

In the studied LSGs, a different quantity of linguistic units that make up their structure was recorded. The following lexical and semantic microgroups belong to the LSG *ENEMY COUNTRY*: official names of the country, a form of government, names denoting the border of Ukraine with Russia; LSG *ENEMY MILITARY*: Russian armed forces, names denoting the external enemy; LSG *LEADER OF THE ENEMY COUNTRY*: official names, concepts derived from the anthroponym Putin, expressive nominations.

We found that in the journalistic and political discourse, a considerable share belongs to primary nominations, which have several synonymous equivalents within a particular LSG. Such nominations are connotatively neutral and build a synonymous chain around the base lexeme, which is the identifier of all the names in the chain (armed forces of Russia: *Russian forces*, *Russian Federation army*, *Russian army*, *Russian troops*, *soldiers*).

In the studied textual array, secondary nominations, i.e. periphrastic constructions that highlight certain features of the described object, enhance the emotional expressiveness of the text, and actualize the author's subjective attitude to the object, phenomenon, or concept, predominate. The emergence of secondary nomens is mainly due to the need to expand and specify the previous name (Russia - *Putin-Dugin-Gundyaev's Russia*), in particular in the historical and political planes (*Russian autocracy*, *Russian Nazi totalitarian regime*, “*Putinism*”), to fix new concepts (“*Putinfersteers*”), to diversify the expressiveness of the text (*Putin's coven*; *an aggressive neighbor suffering from schizophrenia and dementia at the same time*).

Keywords: journalistic and political discourse, lexical and semantic group, lexical and semantic microgroup, primary nomination, secondary nomination, periphrasis.

Постановка проблеми. Російсько-українська війна як суспільно-політичний факт фіксується у побутовому мовленні пересічних громадян, на шпальтах ЗМІ, у професійному мовленні політиків, чиновників та істориків. Власне, мовлення віддзеркалює семантичні нюанси сприйняття й об’єктивації цього явища в мовній свідомості українців.

ЗМІ ретранслюють масовому читачеві не тільки певну інформацію, яка є засобом впливу, але й формують громадську думку,

національну свідомість як складник мовної свідомості особистості. ЗМІ дотичні до моделювання мовного образу світу, створення орієнтирів для номінування позначуваного, формування його аксіологічного змісту, концептуалізації знань у контексті етнонаціонального й стилістичного вимірів функціонування мовної одиниці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У лінгвістичному дискурсі дедалі більше уваги прикуто до лінгвальної репрезентації збройного конфлікту між Росією та Україною, зокрема дослідники розглядають особливості формування мовного образу РОСІЇ як держави-агресорки в дискурсі ЗМІ [1], аналізують структуру лексико-семантичної групи ВОЇНИ [2], структурно-семантичну природу неолексем в мовотворчості українського народу [3], функціональні характеристики концепту РОСІЯ, поширені у публікаціях українських ЗМІ [4] та ін.

З наведеного вище огляду наукових розвідок стає очевидним, що семантичний аналіз є одним із пріоритетних у сучасних дослідженнях, оскільки дає змогу оприятити вибір мовцем тих лінгвальних засобів, які найточніше найменують те або те явище з огляду на його внутрішній зміст.

Спираючись на уявлення мовознавців про польову організацію семантичних одиниць, О. Кирилюк [2] у межах лексико-семантичного поля ВІЙНА виокремлює мікрополе ВОРОГ, утворене лексико-семантичними групами (ЛСГ) КРАЇНА-ВОРОГ, ВОРОЖІ ВІЙСЬКА, ВОРОЖЕ СУСПІЛЬСТВО, ВОРОЖІ ЗМІ. У попередньому дослідженні [5] ми проаналізували мовні засоби репрезентації ЛСГ РОСІЯНИ на матеріалі рубрики «Політика» інтернет-видання «Український тиждень». Зважаючи на чітку конкретизацію в масмедійному просторі особи, яка безпосередньо керує повномасштабним вторгненням Росії в Україну, варто доповнити названі вище ЛСГ ще однією – ОЧІЛЬНИК КРАЇНИ-ВОРОГА.

В основі виокремлення ЛСГ – семантична єдність лексем за спільною семантичною ознакою, дібраних шляхом семантико-логічної ідентифікації. Лексеми, які входять до ЛСГ, покривають її понятійну поверхню і номінують певні об'єкти, явища тощо.

Лінгвістичний статус, а також різні аспекти процесу номінування, зокрема сутність первинної і вторинної номінації, з'ясовували такі науковці, як Т. Андрєєва, К. Головенко, Є. Карпіловська, Н. Косенко, Т. Коваль, І. Медвідь, М. Степаненко, Л. Шутак та ін.

Первинна номінація мовної одиниці, тобто її вихідна функція – найменування об'єктивної дійсності – насамперед характеризує мову,

тоді як вторинна номінація – надання нового імені вже поійменованому об'єктові – з'являється в результаті «переосмислення», модифікації мовним колективом певної його ознаки, надання йому додаткових значень і функціонує в мовленні. М. Степаненко [6] розглядає перифрази як вторинні номінації, зазначаючи, що з'ява вторинних назв «зумовлена потребою дати експліцитно задекларовану позитивну або негативну оцінку людині, явищу, події тощо» [6, с. 59]. У цьому дослідженні семантичну диференціацію досліджуваних вторинних назв здійснюватимемо відповідно до критеріїв, які лежать в основі творення перифрастичних конструкцій і утворюють лексико-семантичні мікрогрупи.

Джерельною базою дослідження слугували 46 статей рубрики «Політика» українського інтернет-видання «Український тиждень» (УТ) з 24.02.2022 р. до 11.02.2023 р.

Мета статті – дослідити лінгвальну репрезентацію лексико-семантичних груп (ЛСГ) *КРАЇНА-ВОРОГ*, *ВОРОЖІ ВІЙСЬКА*, *ОЧІЛЬНИК КРАЇНИ-ВОРОГА* періоду російсько-української війни 2022 р. у публіцистично-політичному дискурсі.

Виклад основного матеріалу. ЛСГ *КРАЇНА-ВОРОГ* формується навколо лексеми на позначення офіційної назви країни – *Російська Федерація*. До цієї ЛСГ уналежнюємо 24 мовні одиниці як первинної, так і вторинної номінації. Офіційна назва країни подається також у формі скорочення – *РФ*, *Росія*.

Нейтральний стосовно конотації конститuent «*Росія*» поєднується з низкою модифікаторів: *путінсько-дугінсько-гундяєвська Росія* – перифрастичний зворот, у якому посесивні прикметники, утворені від антропонімів *Путін* (очільник РФ), *Дугін* (ідеолог «руського міра»), *Гундяєв* (Патріарх Московський, предстоятель Російської православної церкви), надають вислову негативного забарвлення, як і в перифразі *путінська Росія*; *справжня Росія*, «*другая Россия*», *Росія майбутнього*, «*миротворець*» – перифрази, у яких зафіксовано намагання «побачити» Росію поза ідеологічним контекстом і фейками, спрогнозувати її подальше політичне життя («*Учорашні функціонери путінського режиму також скажуть: ми все усвідомили, тепер готові будувати Росію майбутнього*» [УТ, 2022]; «*Росія може спробувати показати себе найбільшим «миротворцем» з усіх, а Путін з'явиться в образі світлої голубки*» [УТ, 2022]); умовно *Російська республіка*, умовне *Московське князівство* – вторинні номінації, ужиті на позначення ймовірної назви РФ у разі припинення її існування («*Російська Федерація припинить своє існування як держава. Виникне якась умовно*

Російська республіка, але її треба заснувати на добровільних засадах» [УТ, 2022]; «Ви розглядаєте ймовірність, що коли деконструкція Росії піде за складнішим сценарієм, спалахне війна на Кавказі, умовна Сибірська республіка піде війною на умовне Московське князівство?» [УТ, 2022]].

За критерієм «форма правління» КРАЇНА-ВОРОГ представлена такими номінаціями: *імперія, його [Путіна] імперія, демонтаж імперії, російське самодержавство, російський нацистський тоталітарний режим*. Лексема *імперія* характеризує сучасну форму правління Російської Федерації – самодержавство, успадковане від Московії та Російської імперії, що, власне, дисонує із задекларованим у Конституції РФ: демократична федеративна правова держава з республіканською формою правління. Присвійний займенник *його* із уточнювальним конституєнтом *[Путіна]* визначає фактичну іпостась президента РФ – цар/імператор. На цьому наголошує сучасна дослідниця А. Березовенко, яка аналізує культ особи Путіна: «...з'являється й нове ім'я Росії: «Російська Федерація ХХІ століття» стає «державою Путіна», тобто його творінням, дітищем, його похідною, його функцією» [7, с. 127], відбувається «включення образу очільника РФ у контексти, насичені аристократично-монархічними алюзіями» [там само, с. 124]. Сподівання на глобальні трансформаційні зміни в російському політичному середовищі маркуються за допомогою перифрастичної конструкції *демонтаж імперії*: «Скажіть, а Навальний готовий працювати над **демонтажем імперії**?» [УТ, 2022]. Невипадковою в публікаціях журналістів є й посесивна конструкція *російське самодержавство*, яка має виразні негативні оцінні характеристики й переадресовує до конкретно-історичного контексту функціонування терміну «самодержавство», який почали використовувати «для позначення влади царя, а з утворенням Російської імперії – як загального визначення влади імператора» [8, с. 432]. За допомогою модифікаторів «нацистський» і «тоталітарний» посилено й конкретизовано визначальні характеристики російського режиму: *російський нацистський тоталітарний режим*.

Як синонім до офіційної назви держави вживається історична назва Росії – лексема *Московія*, яка в досліджуваному текстовому масиві є оцінно й емоційно нейтральною: «**Московія** на кордонах України залишиться все одно. Або Україна може напасти на **Московію**» [УТ, 2022]. Спостерігаємо й випадки вживання вторинної номінації в одному контексті: *Росія* названа *Московією*, якій надано вичерпну емоційно-оцінну характеристику-заперечення: «З 24 лютого

ми тисячі разів дорікали Заходу тим, що тамтешні еліти та інтелектуали прогледіли **російську загрозу**, не усвідомлювали, що **Московія – не партнер, а хижак, агресор, монстр**» [УТ, 2022]. Замість офіційної назви КРАЇНИ-ВОРОГА вживаною є лексема на позначення столиці Росії, ключового центру ухвалення рішень щодо внутрішньої і зовнішньої політики – Москва («І це означає дуже просту річ: США не можуть просто кинути Україну, змусивши її пристати на якісь вимоги **Москви**, адже це стане поразкою самих Сполучених Штатів» [УТ, 2022]), а також лексема на позначення офіційної резиденції президента РФ – Кремль і топонім *Красна Площа* – політичний символ російської влади.

За критерієм «межування України з Росією» можна виокремити звороти з компонентом *сусід, держава*, зокрема з негативною оцінною конотацією, як, наприклад, у складному реченні з присубстантивно-атрибутивною підрядною частиною: *агресивний сусід, що страждає на шизофренію та деменцію водночас*.

ЛСГ **ВОРОЖІ ВІЙСЬКА** (17 мовних одиниць) із висхідною лексемою «збройні сили РФ» об'єднують слова, словосполучення, зокрема й перифрастичні структури на позначення російської армії: *збройні сили Росії, російські сили, армія РФ, російська армія, російські війська, солдати*. На позначення спеціальних військових формувань, основною метою яких є запобігання втечі з поля бою солдат, використовується сполучення *російські «заградотряди»*: «Зі мною комунікують голови громад, наприклад, з Луганщини, де з одного боку **російські «заградотряди»**, а з іншого – активні бойові дії» [УТ, 2022]. Автори публікацій не оминають увагою й лексему *диверсант* – підготована особа, яка здійснює або готує диверсію. Для позначення російських військ використовується також метонімія *кремлівські чоботи*: «Ба більше, **кремлівські чоботи** вже не маскують під «народ Донбаса», а це означає, що президент РФ Володівір Путін навіть не намагається зважати на те, що про нього думають на Заході» [УТ, 2022].

Значення «зовнішній ворог» репрезентоване перифразами, до яких входять компоненти *агресор, окупант, терорист*, як, наприклад, у словосполученнях *окупаційні війська, російські агресори* і прикладках *держава-терорист, держава-агресор*. Синонімічним еквівалентом до *окупанти* є субстантиви *загарбники, противник, ворог* («Саме тому головне завдання **ворога** – спочатку розхитати нашу віру і впевненість у перемозі» [УТ, 2022]), словосполучення *російська загроза* і антиномічна пара до поняття «внутрішній ворог» («той, хто заподіює шкоду всередині країни, вороже ставиться до існуючого ладу» [СУМ, Т. 1, с. 739]) – *зовнішній ворог*: «Сьогодні в людей немає сили й

спроможності давати опір **внутрішньому ворогу**. Всі заточені на боротьбу проти **зовнішнього»** [УТ, 2023].

ЛСГ ОЧІЛЬНИК КРАЇНИ-ВОРОГА представлена 21 одиницею первинної і вторинної номінацій.

До первинних номінацій зараховуємо ті, які відображають різноманітні мовні еквіваленти семантики «очільник держави»: *Путін, Владімір Путін, президент РФ Владімір Путін, російський президент, глава російської держави і образне господар Кремля*. Негативні наслідки правління Путіна для Росії зумовили з'яву терміна «путінізм», який тлумачиться науковцями у трьох значеннях: 1) різновид авторитарного політичного режиму; 2) економічний лад РФ; 3) певний тип регресивної політики, яка базується на аргументі сили і з позиції сили [9, с. 243]. Антонімічним до «путінізм» явищем, зафіксованим у досліджуваному корпусі текстів, є *депутінізація*: «31 серпня Легіон “Свобода Росії”, “Національна республіканська армія” та Російський добровольчий корпус (РДК) створили спільний Політичний центр, який очолили ви. Мета – повалення режиму, **депутінізація Росії**, демократичні вибори» [УТ, 2022].

На позначення тих, «хто розуміє Путіна» і намагається виправдати російського президента та його політику, використовується неолексема «путінферштеєри»: «Є такі **“путінферштеєри”** на Заході, які кажуть, що Росія винна, але й Захід несе частину відповідальності» [УТ, 2022]. Побоювання цивілізованого світу щодо подальшої реалізації прихильниками путінізму його основних постулатів («...жертви “русского мира”, «які прикипіли до власних ланцюгів», до останнього захищатимуть не стільки В. Путіна й кампанію, а власний “дикий, лихий, жадібний, жорстокий” (але такий рідний) суспільний устрій» [9, с. 256]) реалізується в атрибутивному словосполученні новий *Путін*: «Як закласти запобіжники від того, що через 10–20–30 років не з'явиться **новий Путін**, не візьмуть гору реваншистські, імперські сили?» [УТ, 2022]. Глузливого відтінку набуває вторинна номінація, яка вказує на недосяжність реалізації імперських амбіцій очільником Росії: *імперські фантазії Путіна*.

Незначна кількість перифрастичних зворотів, утворених за участю вторинної назви очільника Російської Федерації, містить конституюєнт режим: *путінський режим, брутальний путінський режим*. У першому випадку використано посесивний прикметник, утворений від антропоніма *Путін*, як, наприклад, у словосполученні *путінська промова*, у другому – посилено негативно-оцінне значення словосполучення *путінський режим* за допомогою атрибутивного

модифікатора *брутальний*: «*грубий; жорстокий (про вдачу, поводження і т. ін.)*» [СУМ, Т. 1, с. 242].

Керівник російської держави неодноразово у виступах вдавався до ядерної риторики, яка, на думку О. Їжака, може свідчити «*про відхід РФ від оборонної стратегії ядерного стримування і використання наступального ядерного шантажу*» [10, с. 117]. Ця обставина знаходить вираження в перифразах із компонентом *погроза*: *погрози Путіна, путінські погрози ядерною зброєю*.

Означуючи статус Путіна на політичній арені, журналісти вдаються до номінацій негативного семантичного забарвлення: субстантивів *агресор, узурпатор*, атрибутивних словосполучень *військовий злочинець, авторитарна людина з параноїдальними відхиленнями*: «*Коли Емманюель Макрон побачив Путіна в Москві, то був враженим, як той змінився після їхньої останньої зустрічі в Брегансоні, – розповідають у Єлисейському палаці. – Це авторитарна людина з параноїдальними відхиленнями*» [УТ, 2022].

Іронічний зміст закладено в конструкцію в образі *світлої голубки*, яка характеризує спроби Путіна на світовій арені вдати з себе того, ким він насправді не є: «*Росія може спробувати показати себе найбільшим «миротворцем» з усіх, а Путін з'явиться в образі світлої голубки*» [УТ, 2022]. Поєднання посесивного прикметника, утвореного від антропоніма Путін, з лексемою негативного оцінного забарвлення (*шабаш*), утворюють оригінальну метафору *путінський шабаш*: «*Те, що це відбулося 30 вересня, в день **путінського шабашу** із оголошенням українських земель частиною його імперії, насправді удвічі важливіше і лише посилює значення події*» [УТ, 2022]. Водночас у публіцистично-політичному дискурсі зафіксована вторинна номінація на позначення Путіна як *архітектора революційного процесу в Росії* – *рушія* (не з власної волі) докорінних перетворень в усіх сферах суспільно-політичного життя РФ.

Висновки. Проаналізований корпус публіцистично-політичних текстів видання «Український тиждень» дає змогу стверджувати, що досліджувані ЛСГ представлені первинними і вторинними номінаціями, останні з яких кількісно переважають.

До структури досліджуваних ЛСГ входить різна кількість лексико-семантичних мікрогруп, виокремлених за ідентифікаційними критеріями. ЛСГ *КРАЇНА-ВОРОГ* утворюють такі мікрогрупи: офіційні назви країни, форма правління, найменування на позначення межування України з Росією; до ЛСГ *ВОРОЖІ ВІЙСЬКА* – збройні сили Росії, найменування на позначення зовнішнього ворога; до ЛСГ *ОЧІЛЬНИК*

КРАЇНИ-ВОРОГА – офіційні назви; поняття, похідні від антропоніма Путін; експресивні номінації.

Первинні номінації за стрижневим словом утворюють синонімічні ряди, як, наприклад: *збройні сили Росії, російські сили, армія РФ, російська армія, російські війська, солдати*.

Вторинні номінації застосовуються для виділення певних ознак предмета або явища, емоційно-оцінного увиразнення тексту. Перифрастичні конструкції покликані розширити уявлення читачів про предмет номінацій, конкретизувати їхній зміст (*путінсько-дугінсько-гундяєвська Росія, брутальний путінський режим*), апелювати до історичного (*російське самодержавство, імперія, Московія*) і політичного контекстів (*окупаційні війська, держава-терорист, «путінізм», «путінферштеєри»*), виконувати емоційно-оцінну функцію (*агресивний сусід, що страждає на шизофренію та деменцію водночас; авторитарна людина з параноїдальними відхиленнями*), виражати суб'єктивну позицію автора тексту (*імперські фантазії Путіна, путінський шабаш*) тощо.

Перспективним напрямом подальших розвідок є аналіз мовних засобів репрезентації ЛСГ **ВОРОЖІ ЗМІ** у публіцистично-політичному дискурсі.

Література:

1. Булик-Верхола С. З. Мовний образ Росії як ворога (на матеріалі ЗМІ періоду російсько-української війни). *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 23. Т. 1. С. 29–33. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/23/part_1/23-1_2022.pdf#page=29 (дата звернення: 29.04.2023).
2. Кирилюк О. Л. Змістове наповнення лексико-семантичної групи «воїн» в дискурсі російсько-української війни. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*. 2022. № 2. С. 23–32. URL: <http://www.vegasgoldenretrievers.com/index.php/humanities/article/view/347/331> (дата звернення: 29.04.2023).
3. Гриценко, Світлана. Мовні інновації російсько-української війни 2022 р. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика*. 2022. № 2 (32). С. 9–13. <https://philology-journal.com/index.php/journal/article/view/103/87> (дата звернення: 29.04.2023).
4. Малецькі Л. «У тіні великого брата...» – концепт «Росія» (на матеріалі сучасної української преси). *Studia Ukrainica Posnaniensia*. 2016. Т. 4. С. 85–89. <https://doi.org/10.14746/sup.2016.4.10>
5. Сизоненко Н. М. Вербальні репрезентанти концепту ВІЙНА (на матеріалі статей інтернет-видання «Українська правда»). *Соціально-гуманітарні проблеми ХХІ століття: актуальність, багатополарність, перспективи розвитку: матеріали І науково-практичної конференції (м. Полтава, 29 листопада 2022 року)*. Полтава : Вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2022. С. 184–190. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/13575> (дата звернення: 29.04.2023).

6. Степаненко М. І. Перифрастичні зв'язки хроніма *РОСІЯ* в публіцистично-політичному дискурсі: структура, семантика, аксіологія. *Мовознавчий вісник : зб. наук. пр.* 2022. № 32. С. 57–66. URL: <https://ling-ejournal.cdu.edu.ua/article/download/4625/4884/11135> (дата звернення: 29.04.2023).

7. Березовенко А. В. Культ особи Володимира Путіна в контексті постмодерну. *Стратегічні пріоритети*. 2019. № 1. С. 117–132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sra_2019_1_15 (дата звернення: 29.04.2023).

8. Шаповал В. М. САМОДЕРЖАВСТВО. *Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України; Інститут історії України. Київ : В-во «Наукова думка», 2012. Т. 9. Прил – С. С. 432–433.*

9. Дем'яненко Б., Дем'яненко В. «Путінізм» як різновид авторитарного політичного режиму. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2018. С. 241–257. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/11/demianko_putinism.pdf (дата звернення: 29.04.2023).

10. Їжак О. І. Ядерне стримування і ядерний шантаж в політиці РФ. *Стратегічна панорама*. Листопад 2022. С. 111–126. <https://doi.org/10.53679/2616-9460.specialissue.2022.11>

Список використаних джерел і умовних скорочень

УТ – Український тиждень: сайт журналу. URL : <https://tyzhden.ua/>

СУМ – Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 1. URL : http://ukrlit.org/slovyk/slovyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh

References:

1. Bulyk-Verkhola, S. Z. (2022). Movnyi obraz Rosii yak voroha (na materialy ZMI periodu rosiisko-ukrainskoi viiny) [The linguistic image of Russia as an enemy (based on the media during the Russian-Ukrainian war)]. *Zakarpatski filolohichni studii – Transcarpathian Linguistic Studies*, 23 (1), 29–33. Retrieved from http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/23/part_1/23-1_2022.pdf#page=29 [in Ukrainian].

2. Kyryliuk, O. L. (2022) Zmistove napovnennia leksyko-semantychnoi hrupy «voyny» v dyskursi rosiisko-ukrainskoi viiny [Content of the lexical and semantic group "warriors" in the discourse of the Russian-Ukrainian war]. *Akademichni studii. Seriya «Humanitarni nauky» – Academic studies. Series "Humanities"*, 2, 23–32. Retrieved from <http://www.vegsgoldenretrievers.com/index.php/humanities/article/view/347/331> [in Ukrainian].

3. Hrytsenko, Svitlana. (2022). Movni innovatsii rosiisko-ukrainskoi viiny 2022 r. [Language innovations of the Russian-Ukrainian war of 2022]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Literaturoznavstvo. Movoznavstvo. Folklorystyka – Bulletin of Kyiv National Taras Shevchenko University. Literary studies. Linguistics. Folklore studies*, 2(32), 9–13. Retrieved from <https://philology-journal.com/index.php/journal/article/view/103/87> [in Ukrainian].

4. Maletski, L. (2016). «U tini velykoho brata...» – kontsept «Rosii» (na materialy suchasnoi ukrainskoi presy) ["In the Shadow of Big Brother..." – the concept of "Russia" (based on the material of the contemporary Ukrainian press)]. *Studia Ukrainica Posnaniensia – Poznań Ukrainian Studies*, 4, 85–89. Retrieved from <https://doi.org/10.14746/sup.2016.4.10> [in Ukrainian].

5. Syzonenko, N. M. (2022). Verbalni reprezentanty kontseptu VIINA (na materialii statei internet-vydannia «Ukrainska pravda») [Verbal representatives of the concept of WAR (based on articles by the online media outlet Ukrainska Pravda)]. *Sotsialno-humanitarni problemy XXI stolittia: aktualnist, bahatopoliarnist, perspektyvy rozvytku: materialy I naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Poltava, 29 lystopada 2022 roku) – Socio-humanitarian problems of the XXI century: relevance, multipolarity, prospects for development: Proceedings of the first scientific and practical conference (Poltava, November 29, 2022)*. Poltava : Luhansk Taras Shevchenko National University, 184–190. Retrieved from <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/13575> [in Ukrainian].

6. Stepanenko, M. I. (2022). Peryfrastychni zviazky khronima ROSIIA v publitsystychno-politychnomu dyskursi: struktura, semantyka, aksiologhiia [Periphrastic relationship of the chronon RUSSIA in journalistic and political discourse: structure, semantics, axiology]. *Movoznavchyi visnyk: zb. nauk. pr. – Linguistic Bulletin: a collection of scientific papers*, 32, 57–66. Retrieved from <https://ling-ejournal.cdu.edu.ua/article/download/4625/4884/11135> [in Ukrainian].

7. Berezovenko, A. V. (2019). Kult osoby Volodymyra Putina v konteksti postmodernu [The Cult of Vladimir Putin's Personality in the Context of Postmodernity]. *Stratehichni priorityty – Strategic Priorities*, 1, 117–132. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/spa_2019_1_15 [in Ukrainian].

8. Shapoval, V. M. (2012). SAMODERZHAVSTVO. [SELF-GOVERNMENT] *Entsyklopediia istorii Ukrainy: u 10 t. – Smolii, V.A. [Eds.]. Encyclopedia of the History of Ukraine: in 10 vols. (Vol. 9)*. Kyiv : Naukova dumka, 432–433. [in Ukrainian].

9. Demianenko, B. & Demianenko, V. (2018). «Putinizm» yak riznovyd avtorytarnoho politychnoho rezhymu [“Putinism” as a type of authoritarian political regime]. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy – Scientific Notes of I.F. Kuras Institute of Political and Ethnic Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 241–257. Retrieved from https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/11/demianko_putinism.pdf (data zvernennia: 29.04.2023). [in Ukrainian].

10. Yizhak, O. I. (2022). Yaderne strymuvannia i yadernyi shantazh v politytsi RF [Nuclear deterrence and nuclear blackmail in Russian policy]. *Stratehichna panorama – Strategic panorama*. November, 111–126. Retrieved from <https://doi.org/10.53679/2616-9460.specialissue.2022.11> [in Ukrainian].

List of references and abbreviations

UW – Ukrainskyi tyzhden [Ukrainian Week]: the journal website. Retrieved from <https://tyzhden.ua/> [in Ukrainian].

DUL – Bilodid, I.K. [Eds.]. (1970–1980) *Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 tt. [Dictionary of the Ukrainian Language in 11 vols.] (Vols. 2)*. Kyiv: Naukova dumka. [in Ukrainian].